

[Pradžia](#) > ... > [Jūsų Teisės](#) > [Pagrindinės Teisės](#) > [Verslas Ir Žmogaus Teisės](#) > [Portugal](#)

Verslas ir žmogaus teisės

Turinį pateikė

Portugalija

Portugalija

1. Kokią teisinę apsaugą galiu gauti jūsų šalyje kaip asmuo, nukentėjęs nuo žmogaus teisių pažeidimų verslo srityje? Ar numatyta žalos atlyginimo galimybė?

Ginti teises, susijusias su žmogaus teisių pažeidimais verslo srityje, galima per teismus, t. y. per civilinių, administracinių ir darbo bylų teismus, atsižvelgiant į atitinkamo pažeidimo rūšį. Teisės gali būti ginamos pateikiant ieškinį arba skundą baudžiamosios bylos tyrimo įstaigoms arba prokuratūrai (port. *Ministério Público*). Tokiu ieškiniu gali būti reikalaujama, kad atsakovas perduotų tam tikrus dalykus, atliktų tam tikrus veiksmus, susilaikytų nuo teisės aktams prieštaraujančių veiksmų arba toleruotų tam tikrus veiksmus, taip pat atitaisytų padarytą žalą arba atlygintų neturtinę žalą, patirtą dėl atsakovo elgesio. Portugalijos baudžiamajame kodekse (port. *Código Penal*) tam tikromis aplinkybėmis numatyta juridinių asmenų atsakomybė už tam tikrus nusikaltimus.

Žalos atlyginimo tvarka reglamentuojama civilinio, baudžiamojo, administracinio ir darbo bylų proceso teisės aktais.

2. Ar jūsų šalyje yra specialių teisės nuostatų dėl šiurkščių žmogaus teisių pažeidimų? Ar šios nuostatos taikomos nusikaltimams aplinkai ar dideliam darbuotojų išnaudojimui?

Specialių nacionalinės teisės nuostatų dėl šiurkščių žmogaus teisių pažeidimų nėra. Tačiau kai toks pažeidimas yra nusikaltimas arba administracinis nusižengimas, į atitinkamo pažeidimo sunkumo įvertinimą atsižvelgiama nustatant taikomą sankciją ir jos trukmę ar dydį. Taip daroma nusikaltimų aplinkai ir didelio išnaudojimo darbe atvejais.

3. Esu nukentėjęs nuo žmogaus teisių pažeidimo, padaryto Europos tarptautinei bendrovei vykdant veiklą už Europos Sąjungos ribų. Ar galiu kreiptis į jūsų šalies teismą, jei nesu ES pilietis arba negyvenu ES? Kokiomis sąlygomis galiu pareikšti reikalavimus dėl pažeistų teisių? Kur galima rasti papildomos informacijos?

Pagal civilinę teisę taikomos teisės normos, išdėstytos 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – nauja redakcija išdėstytas Reglamentas „Briuselis I“) ir Lugano konvencijoje.

Pagal Reglamentą (ES) Nr. 1215/2012 asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiami tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę, o bendrovės (ar kito juridinio asmens) buveinės vieta yra ten, kur yra jų oficiali buveinės vieta, centrinė administracija arba pagrindinė verslo vieta. Nepaisant to, tam tikroms byloms yra numatytos specialiosios

jurisdikcijos taisyklės, visų pirma byloms, susijusioms su teise į žalos atlyginimą, deliktu arba pusiau deliktu, kurios priklauso žalą sukėlusio arba galinčio sukelti įvykio vietos teismo jurisdikcijai. Konvencijoje dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (Lugano konvencijoje) nustatytos identiškos taisyklės.

Kai įmonės buveinė nėra Europos Sąjungoje arba valstybėje, kuri yra Lugano konvencijos šalis, tarptautinę Portugalijos teismų jurisdikciją galima kildinti iš Portugalijos civilinio proceso teisės. Taip yra, kai teisės, kuria remiamasi, negalima priverstinai įgyvendinti Portugalijos teisme pareiškiant ieškinį (pavyzdžiui, todėl, kad, remiantis įvairių šalių tarptautinės jurisdikcijos taisyklių rinkinio rezultatu, nėra teismo, kurio jurisdikcijai priklausytų nagrinėti ginčą) arba kai ieškovui labai sudėtinga pareikšti ieškinį užsienyje ir tarp ginčo dalyko ir Portugalijos teisės sistemos yra svarbus asmeninis arba faktinis siejamasis veiksnys.

Pagal baudžiamąją teisę taikomos iš Baudžiamojo kodekso kildinamos jurisdikcijos taisyklės. Taigi, jeigu tarptautinėje sutartyje ar konvencijoje nenurodyta kitaip, galioja bendras principas, kad Portugalijos baudžiamoji teisė taikoma veiksams, atliktiems Portugalijos teritorijoje, nesvarbu, kokia nusikaltėlio pilietybė, arba Portugalijos laivuose ar orlaiviuose. Nepaisant to, jeigu tarptautinėje sutartyje ar konvencijoje nenurodyta kitaip, Portugalijos baudžiamoji teisė gali būti taikoma tam tikromis aplinkybėmis už nacionalinės teritorijos ribų atliktiems veiksams arba tam tikriems nusikaltimams. Kalbant apie nusikalstamas veikas, kurias už nacionalinės teritorijos ribų padarė juridiniai asmenys, Portugalijos teisė taikoma tik tada, kai veiksmus atlieka juridinis asmuo arba jie atliekami prieš juridinį asmenį, kurio registruota buveinė yra Portugalijos teritorijoje, neatsižvelgiant į tai, ar nukentėjusysis yra ES pilietis ir ar jis yra ES gyventojas.

4. Ar asmenys, nukentėję verslo srityje nuo žmogaus teisių pažeidimų, padarytų Europos tarptautinėms bendrovėms vykdant veiklą už Europos Sąjungos ribų, gali sulaukti ombudsmeno institucijų, lygybės įstaigų arba nacionalinių žmogaus teisių institucijų paramos? Ar šios institucijos gali ištirti mano atvejį, jei nesu ES pilietis arba negyvenu ES? Ar jūsų šalyje yra kitų viešųjų tarnybų (pvz., darbo arba aplinkosaugos inspekcijų), kurios galėtų ištirti mano atvejį? Kur galiu rasti informacijos apie savo teises?

Kištis į tyrimus ombudsmenas, lygybės įstaigos (Lygybės darbe ir užimtumo srityje komisija (port. *Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego*, CITE) bei Pilietybės ir lyčių lygybės komisija (port. *Comissão para a Cidadania e Igualdade de Género*, CIG)), taip pat [Darbo inspekcija](#) ir [Aplinkos inspekcija](#) gali tik tada, kai nacionalinės teisės aktai pažeidžiami Portugalijos teritorijoje. Tai, kad nuo Europos tarptautinės bendrovės už Europos Sąjungos (ES) ribų padaryto žmogaus teisių pažeidimo nukentėjęs asmuo nėra ES pilietis arba negyvena ES, neturi reikšmės šioms įstaigoms sprendžiant, ar įsikišti.

5. Ar jūsų šalis yra nustačiusi Europos tarptautinėms bendrovėms prievolę sukurti skundų nagrinėjimo arba mediacijos mechanizmus, kurie leistų ištirti vykdant jų verslą padarytus pažeidimus? Ar ši prievolė taikoma ir už Europos Sąjungos ribų padarytiems pažeidimams? Kas jūsų šalyje atsakingas už šios veiklos stebėseną? Ar jūsų šalyje yra viešai skelbiamos ataskaitos apie sistemos veikimą?

Teisinės prievolės teikti tokias ataskaitas nėra. Nepaisant to, vadovaudamasi EBPO rekomendacijomis daugiašalėms įmonėms, nacionalinė ryšių palaikymo institucija (NCP), įgyvendinanti šias rekomendacijas, koordinuojant Ekonominės veiklos generaliniam direktoratui (port. *Direção-Geral das Atividades Económicas*, DGAE) bei Portugalijos investicijų ir užsienio prekybos agentūrai (port. *Agência para o Investimento e Comércio Externo de Portugal*, AICEP Portugal Global), suteikia (neteismine) tarpininkavimo ir taikinimo platformą skundams dėl bendrovių, kurios įtariamoms nesilaikiusios rekomendacijų, nagrinėti. Taigi, bet kuris asmuo arba organizacija, manantys, kad daugiašalės įmonės veiksmai ar veikla neatitinka rekomendacijų, gali pateikti oficialų skundą nacionalinei ryšių palaikymo institucijai, veikiančiai vienoje iš šalių, kuriose ta įmonė vykdo

veiklą. Čia pateikiama daugiau informacijos, įskaitant nacionalinės ryšių palaikymo institucijos metines EBPO rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitas.

6. Ar jūsų šalyje turiu specialių teisių, jei esu pažeidžiama auka, reiškianti reikalavimus dėl žmogaus teisių pažeidimų verslo srityje? Ar galiu gauti teisinę pagalbą ir kokiomis sąlygomis? Kokios išlaidos bus įtrauktos į teisinę pagalbą? Ar galiu gauti teisinę pagalbą tokiomis pat sąlygomis, jei nesu ES pilietis ar negyvenu ES?

Remiantis Baudžiamojo proceso kodekso (port. *Código de Processo Penal*) 67-A straipsniu:

„a) nukentėjusysis – tai:

i) asmuo, patyręs žalą, be kita ko, fizinę, psichologinę, emocinę ar neturtinę žalą arba žalą turtui, tiesiogiai padarytą atliekant tam tikrą veiksmą arba nesiimant veiksmų, kai daromas nusikaltimas;

ii) asmens, kurio mirtį tiesiogiai sukėlė nusikalstama veika, šeimos nariai, kurie patyrė žalą dėl to asmens mirties;

b) itin pažeidžiama auka – nukentėjusysis, kuris yra itin pažeidžiamas, be kita ko, dėl savo amžiaus, sveikatos būklės ar negalios ir dėl to, kad tam tikros rūšies, lygio ir trukmės viktimizacija sukėlė žalą, kuri smarkiai pablogino jo psichologinę savijautą arba jo socialinės integracijos sąlygas;

c) šeimos nariai – nukentėjusiojo sutuoktinis arba sugyventinis, nukentėjusiojo tiesiosios linijos giminaičiai ir broliai bei seserys, taip pat nukentėjusiojo finansiškai išlaikomi asmenys;

d) vaikas – bet kuris jaunesnis nei 18 metų amžiaus asmuo.“

Viena iš 2015 m. rugsėjo 4 d. Įstatymu Nr. 130/2015 patvirtintame Nukentėjusiųjų reglamente įtvirtintų teisių yra teisinė pagalba, kurios teisinė sistema nustatyta 2004 m. liepos 29 d. Įstatyme Nr. 34/2004. Informaciją apie teisinę pagalbą žr. Europos e. teisingumo portalą [tinklapyje](#).

■ Paskutinis naujinimas: 28/05/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.